

СИСТЕМА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ САНКЦІЙ США

Хватов Ю.Ю.

к.е.н., доцент кафедри світового господарства
і міжнародних економічних відносин

Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Економіка Сполучених Штатів відіграє провідну роль в сучасній глобальній економіці. Вона посідає перше місце в світі за обсягом номінального ВВП, виробляючи більше 25% його об'єму. В обробній промисловості США є лідером в більшості наукоємних галузей серед яких: виробництво комп'ютерної, медичної, аерокосмічної та військової техніки, фармацевтичних товарів.

Фінанси США - це сама велика в світі, інтегрована як вертикально, так і глобально, система. США мають найбільші страховий і фондовий ринки в світі, найрозвиненіший ринок фондів взаємних інвестицій і одну з найкращих в світі фінансову інфраструктуру. Банки США найбільші андеррайтери і контрагенти на міжнародних ринках похідних фінансових інструментів, а в національній валюті США зберігаються більше 60% офіційних резервів світу і проводяться більше 40% угод на глобальному валютному ринку Forex і в міжнародній міжбанківській системі SWIFT. США посідають перше місце в світі за обсягами зовнішньої торгівлі і накопичених прямих іноземних інвестицій. Спираючись на всі перераховані вище фактори, США можуть істотно впливати на ситуацію як у всій глобальній економіці, так і на економіки окремих країн.

Вперше економічні санкції США почали застосовувати під час наполеонівських війн проти Великобританії і Франції у вигляді торгового ембарго (Embargo Act of 1807), яке було введено у відповідь на порушення нейтралітету Сполучених Штатів (американські вантажі були захоплені в якості контрабанди війни воюючими європейськими флотами). А залучення Міністерства фінансів США до економічних санкцій проти іноземних держав сталося в 1812 року, коли міністр Альберт Галлатін запровадив санкції проти Великої Британії у відповідь на примусове вербування на флот американських моряків.

Сучасна система економічних санкцій США складеться з:

- експортних санкцій і контролем над експортом технологій подвійного використання;

- обмежень на економічну допомогу;

- фінансових обмежень.

Основними органами, які відповідають за впровадження і дотримання санкційних режимів є:

- Державний департамент США;
- Міністерство торгівлі США;
- Міністерство фінансів США.

Відповідно до законодавства США санкції можуть бути впроваджені проти приватних осіб, компаній, організацій, окремих секторів економіки країни або країни в цілому. Крім того, для деяких країн (або їх окремих регіонів) застосовуються або комплексні санкції, або цільові санкції. Комплексні санкції забороняють практично всі експортно-імпортні, та інші операції без ліцензії чи іншого дозволу уряду США. Цільові санкції - це заборона на торгівлю вказаними товарами, технологіями та послугами з конкретними організаціями (у тому числі іноземними урядами) та особами. Ці обмеження застосовуються як до внутрішніх, так і для іноземних торговельних і фінансових операцій.

До країн і територій проти яких застосовуються комплексні санкції належать: Куба, Іран, Північна Корея, Сирія і Автономна Республіка Крим (Crimea Region of the Ukraine).

До країн проти яких застосовуються цільові санкції належать: Бурунді, Центральноафриканська Республіка, Демократична Республіка Конго, Лівія, Ліван, Судан, Південний Судан, Сомалі, Білорусь, Ірак, Йемен, М'янма, Росія, Зімбабве, Балкани, Венесуела.

До країн, до котрих заборонено постачати збою (ITAR Prohibited Countries) належать: Афганістан, Білорусь, Центральноафриканська Республіка, Куба, Кіпр, Еритрея, Фіджі, Іран, Ірак, Кот-д'Івуар, Ліван, Лівія, Північна Корея, Сирія, В'єтнам, М'янма, Китай, Гаїті, Ліберія, Руанда, Сомалі, Шрі-Ланка, Республіка Судан (Північний Судан), Ємен, Зімбабве, Венесуела, Демократична Республіка Конго.

Оцінюючи ефективність системи економічних санкцій США останніх десятиліть можна зробити висновок, що вони досягали мети тільки тоді, коли мали комплексний (торгівельні, фінансові, загальні, секторальні, персональні) і багатосторонній (тобто впроваджувались більшістю розвинутих країн) характер.